

Порівняльна характеристика професій юриста та адвоката

Анна ХОДАКОВСЬКА: «Надання професійних послуг юристами регулюється лише договором про надання послуг, якщо такий договір взагалі укладається. Крім того, такими договорами може й не передбачатись відповідальність фахівця у галузі права за надання некваліфікованої послуги»

У багатьох країнах світу діє чіткий розподіл праці в сфері юриспруденції на юридичну та адвокатську практику. Тобто існує чіткий професійний розподіл людей з вищою юридичною освітою на дві різні професії: юриста та адвоката. Наприклад, якщо проаналізувати законодавство та практику розподілу на юристів та адвокатів у Великій Британії, можна виділити наступні актуальні риси, що відрізняють ці професії. У процентному співвідношенні в Англії наразі зі ста відсотків осіб з вищою юридичною освітою 85% – це практикуючі юристи і 15% – це практикуючі адвокати. Основною відмінною рисою між ними є те, що юристи мають право виступати лише в судах найнижчого рівня, адвокати ж мають право виступати в судах будь-якого рівня. Крім того, юристи є так званими посередниками між клієнтами та адвокатами у Великій Британії, тобто клієнт спочатку звертається до юридичної фірми, а вже юрист рекомендує клієнту, до якого адвоката йому слід звернутись.

Необхідно зазначити, що така практика закріплена на законодавчому рівні. Юристи, як правило, працюють, об'єднавшись у юридичні компанії, а адвокати практикують одноособово. Разом з тим законодавством Англії передбачена можливість

об'єднання адвокатів у адвокатські спілки. Також, як про це свідчить практика, адвокати є спеціалістами лише в одній галузі права, тоді як юристи можуть надавати консультації стосовно різних галузей права. Одною з найбільш цікавих відмінностей, притаманних законодавству, що регулює адвокатську діяльність у Великобританії, є те, що Кодекс поведінки (Code of Conduct) має норму, яка зобов'язує адвоката приймати кожне замовлення з розрахунку власного часу та практики. Якщо ж адвокат відмовляється приймати замовлення від клієнта, він має назвати для цього поважну причину.

Законодавство Англії зобов'язує як адвокатів, так і юристів нести відповідальність за неякісно надані послуги, законодавством передбачена можливість оскарження дій адвокатів та юристів в суді. Діяльність юристів та адвокатів регулюється різними нормативно-правовими актами. Діяльність адвокатів регулюється Кодексом поведінки (Code of Conduct), а юристів – Кодексом поведінки юристів (Solicitors' Code of Conduct 2007)

Якщо ж говорити про українське законодавство, що регулює діяльність юристів та адвокатів на території України, перш за все варто зазначити той факт, що фактично на законодавчому рівні не закріплено різниці

між цими двома професіями. В Україні відсутні нормативно-правові акти для врегулювання діяльності юристів. Надання професійних послуг юристами регулюється лише договором про надання послуг, якщо такий договір взагалі укладається. Крім того, такими договорами може й не передбачатись відповідальність фахівця у галузі права за надання не кваліфікованої послуги.

Адвокатська ж діяльність регулюється Законом України «Про адвокатуру» від 19 грудня 1992 р. Адвокатською спільнотою вже неодноразово підіймалось питання про внесення змін до Закону «Про адвокатуру». Дана редакція Закону має досить багато недоліків і прогалин, що заважає використовувати норми цього Закону для ведення адвокатської діяльності.

З точки зору практики, можна навести такий приклад. Одним з професійних прав адвоката, закріплених ст. 6 Закону «Про адвокатуру», є право отримувати письмові висновки фахівців з питань, що потребують спеціальних знань, опитувати громадян, а також запитувати і отримувати документи або їх копії від підприємств, установ, організацій, об'єднань, а від громадян – за їх згодою. Тобто фактично цією статтею передбачено право адвоката на подання адвокатського запиту, але такого терміна, як «ад-

вокатський запит», в Законі немає. Також в Законі не дано чіткого визначення того, у якій формі має бути подане таке клопотання адвоката про надання вищевказаних відомостей. Крім того, не вказано, й до яких саме установ може звертатись адвокат за отриманням письмових висновків фахівців, що потребують специфічних знань (чи може це бути державна установа). Законом не встановлено строків розгляду такого звернення, а також не передбачено відповідальності за ненадання адвокату відомостей за адвокатським запитом. Керуючись існуючою практикою наших адвокатів, можна зробити висновок, що відсутність таких уточнюючих норм в Законі «Про адвокатуру» робить важкою практику реалізації адвокатом своїх професійних прав, що передбачені в ст. 6 Закону.

Отже, існує потреба внесення змін до Закону України «Про адвокатуру», а також врегулювання на законодавчому рівні розподілення діяльності юристів та адвокатів, оскільки в Україні адвокатура традиційно вважається окремим різновидом діяльності професійних юристів

Анна ХОДАКОВСЬКА
юрист ЮФ «Міжнародна юридична служба», м. Миколаїв